

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

2-2022

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

FarDU. ILMIY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК.ФЕРГУ

Muassis: Farg'ona davlat universiteti.

«FarDU. ILMIY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. ФерГУ» "Scientific journal of the Fergana State University" jurnali bir yilda olti marta elektron shaklda nashr etiladi.

Jurnal filologiya, kimyo hamda tarix fanlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnaldan maqola ko'chirib bosilganda, manba ko'rsatilishi shart.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020 yil 2 sentabrda 1109 raqami bilan ro'yxatga olingan.

Muqova dizayni va original maket FarDU tahririy-nashriyot bo'limida tayyorlandi.

Tahrir hay'ati

Bosh muharrir
Mas'ul muharrir

SHERMUHAMMADOV B.SH.
ZOKIROV I.I

FARMONOV Sh. (O'zbekiston)
BEZGULOVA O.S. (Rossiya)
RASHIDOVA S. (O'zbekiston)
VALI SAVASH YYELEK (Turkiya)
ZAYNOBIDDINOV S. (O'zbekiston)

JEHAN SHAHZADAH NAYYAR (Yaponiya)
LEEDONG WOOK. (Janubiy Koreya)
A'ZAMOV A. (O'zbekiston)
KLAUS XAYNSGEN (Germaniya)
BAXODIRXONOV K. (O'zbekiston)

G'ULOMOV S.S. (O'zbekiston)
BERDISHEV A.S. (Qozog'iston)
KARIMOV N.F. (O'zbekiston)
CHESTMIR SHTUKA (Slovakiya)
TOJIBOYEV K. (O'zbekiston)

Tahririyat kengashi

QORABOYEV M. (O'zbekiston)
OTAJONOV S. (O'zbekiston)
O'RINOV A.Q. (O'zbekiston)
KARIMOV E. (O'zbekiston)
RASULOV R. (O'zbekiston)
ONARQULOV K. (O'zbekiston)
YULDASHEV G. (O'zbekiston)
XOMIDOV G'. (O'zbekiston)
DADAYEV S. (O'zbekiston)
ASQAROV I. (O'zbekiston)
IBRAGIMOV A. (O'zbekiston)
ISAG'ALIYEV M. (O'zbekiston)
TURDALIYEV A. (O'zbekiston)
AXMADALIYEV Y. (O'zbekiston)
YULDASHOV A. (O'zbekiston)
XOLIQOV S. (O'zbekiston)
MO'MINOV S. (O'zbekiston)
MAMAJONOV A. (O'zbekiston)

ISKANDAROVA Sh. (O'zbekiston)
SHUKUROV R. (O'zbekiston)
YULDASHEVA D. (O'zbekiston)
JO'RAYEV X. (O'zbekiston)
KASIMOV A. (O'zbekiston)
SABIRDINOV A. (O'zbekiston)
XOSHIMOVA N. (O'zbekiston)
G'OFUROV A. (O'zbekiston)
ADHAMOV M. (O'zbekiston)
XONKELDIYEV Sh. (O'zbekiston)
EGAMBERDIYEVA T. (O'zbekiston)
ISOMIDDINOV M. (O'zbekiston)
USMONOV B. (O'zbekiston)
ASHIROV A. (O'zbekiston)
MAMATOV M. (O'zbekiston)
SIDDIQOV I. (O'zbekiston)
XAKIMOV N. (O'zbekiston)
BARATOV M. (O'zbekiston)

Muharrir: Sheraliyeva J.

Tahririyat manzili:

150100, Farg'ona shahri, Murabbiylar ko'chasi, 19-uy.
Tel.: (0373) 244-44-57. Mobil tel.: (+99891) 670-74-60
Sayt: www.fdu.uz. Jurnal sayti

Bosishga ruxsat etildi:

Qog'oz bichimi: - 60×84 1/8

Bosma tabog'i:

Ofset bosma: Ofset qog'oz.

Adadi: 10 nusxa

Buyurtma №

FarDU nusxa ko'paytirish bo'limida chop etildi.

Manzil: 150100, Farg'ona sh., Murabbiylar ko'chasi, 19-uy.

Farg'ona,
2022.

S.MAHMUDOVA	
“Turgʻunoy Egamberdiyeva – Fargʻonalik ayollarning gultojidir”	6
	PEDAGOGIKA
X.Kadirov, B.Xamdamov	
Oliy taʼlim tizimini rivojlantirishda media kompetentlikning dolzarbligi va ahamiyati	8
L.Yoʻldosheva	
Muzeylarda turli xil mashgʻulotlar orqali belgilangan jamoalar bilan munosabatlarni shakllantirish	13
M.Alimjanova	
Taʼlimning jarayonida talabalarning madaniyatlararo muloqot kompetentligini rivojlantirish usullari, metodi va vositalari	17
B.Xaydarov	
Odam tana tuzilishini tahlil qilish.....	23
G.Absalamova	
Mishel monten “tajribalar” asarida oilada farzand tarbiyasi tushunchasi.....	28
F.Mirzayeva	
Oiladagi shaxslararo munosabatlar – jamiyatning tinchlik garovi.....	32
	IQTISODIYOT
T.Xaydarov, B.Karimov	
Tadbirkorlik mahalladan boshlanadi	36
	FALSAFA, SIYOSAT
N.Hakimov, D.Amrudinova	
Turkiston jadidlarining iqtisodiy qarashlari.....	40
I.Raximov	
Oʻzbek mahallasi: tarix va hozirgi zamon koʻp millatli, konfessiyali mahallalar faoliyatini tashkil etishning oʻziga xos xususiyatlari	48
R.Isamutdinov	
“Xavfsiz mahalla” tushunchasi va uning mohiyati.....	54
S.Xoliqov	
Oʻzbekiston Respublikasi Oliy majlisi qonunchilik palatasining milliy xavfsizlikni taʼminlash boʻyicha vazifalarining oʻziga xos jihatlari	57
	TARIH
M.Xurramov	
1991 - 2016 yillarda Oʻzbekiston-Qozogʻiston munosabatlarida Markaziy Osiyo integratsiyasi muammolari	61
R.Arslonzoda	
Istiqlol yillarida Oʻzbekistonda arxiv ishi huquqiy asoslarining yaratilishi	69
I.Gʻulomov, Z.Kasimova	
Oʻzbekiston SSR aholisini roʻyxatga olish	76
Gʻ.Haydarov	
Fargʻona vodiysi aholisi ijtimoiy turmush sharoitlarini yanada yuksaltirishda halqaro tashkilotlar bilan hamkorlik aloqalari tarixi	83
G.Dadamirzayeva	
Ikkinchi jahon urushidan keyingi yillarda Fargʻona viloyati artellarining faoliyati	88
A.Abdovali	
Shokir Sulaymon yurt taraqqiyotiga xizmat qilgan Turkiston yoshlarining faol vakili.....	93
N.Komilov	
Turkiston muxtoriyati bosh vaziri oʻrinbosari – Islom Shoahmedov hayoti va faoliyatining yangi qirralari.....	98
M.Darmonova	
“Katta qirgʻin”ning yosh qurboni.....	103
L.Sokolova	
Fargʻona vodiysi: ustozga bagʻishlanish marosimining shakllari	107
O.Zaripov	
“Tarjimon” gazetasida Turkistonda yer-suv masalalarining yoritilishi	113

OILADAGI SHAXSLARARO MUNOSABATLARNI TAKOMILLASHTIRISH – JAMIYATNING TINCHLIK GAROVI**СОВЕРШЕСТВОВАНИЯ МЕЖЛИЧНОСТНЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СЕМЬЕ – ЗАЛОГ МИРА В ОБЩЕСТВЕ****INTERPERSONAL RELATIONS IN THE FAMILY – A KEY TO PEACE IN SOCIETY****Mirzayeva Faroxat Odiljonovna¹****¹Mirzayeva Faroxat Odiljonovna***– Nizomiy nomidagi TDPU pedagogika kafedrasida dotsenti v.b., pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).***Annotatsiya**

Insoniyat jamiyati tobora taraqqiy etib boraverar ekan, oila masalalarining dolzarbligi ham shunga mos ravishda ortib boraveradi va oilaga bo'lgan e'tibor kecha va bugunga qaraganda ertaga yanada yuqoriroq bo'ladi. Chunki oila jamiyatning kichik bir ko'rinishi bo'lib, u qancha inoq, ahil va mustahkam bo'lsa, jamiyat ham shunchalik qudratli bo'ladi. Bu maqolada, oilada shaxslararo munosabatlarni takomillashtirish va oila madaniyatini shakllantirish haqida so'z boradi.

Аннотация

По мере развития человеческого общества актуальность семейных вопросов будет соответственно возрастать, и внимание к семье будет больше завтра, чем вчера и сегодня. Поскольку семья - небольшая часть общества, чем она гармоничнее, гармоничнее и крепче, тем сильнее будет общество. В этой статье мы поговорим об улучшении межличностных отношений в семье и формировании семейной культуры.

Abstract

As human society develops, the urgency of family issues will increase accordingly, and the focus on the family will be higher tomorrow than yesterday and today. Because the family is a small part of society, and the more harmonious, harmonious and strong it is, the stronger the society will be. In this article, we will talk about improving interpersonal relationships in the family and shaping family culture.

Kalit so'zlar: *shaxslararo munosabat, pedagogik munosabat, shaxslararo madaniyat, oila, oila psixologiyasi, farzand tarbiyasi.*

Ключевые слова: *межличностное общение, педагогический подход, межличностная культура, семья, семейная психология, воспитание детей.*

Keywords: *interpersonal communication, pedagogical approach, interpersonal culture, family, family psychology, child rearing.*

KIRISH

Mamlakatimizda keyingi yillarda ulkan ishlar amalga oshirilmoqda, zalvorli yutuqlar qo'lga kiritilmoqda. Bu borada, shubhasiz, Prezidentimiz tomonidan ilgari surilayotgan yangi g'oyalar va tashabbuslar hamda olib borilayotgan oqilona siyosat dasturilamal bo'lib xizmat qilmoqda. Davlatimiz rahbarining bu tashabbusi o'z taraqqiyotining mutlaqo yangi bosqichiga dadil qadam qo'ygan va zalvorli odimlar tashlayotgan Yangi O'zbekistondagi Yangi uyg'onish – Uchinchi Renessansning mustahkam poydevorini barpo etish g'oyasi, shubhasiz, mamlakatimizni yanada rivojlanishiga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Uchinchi Renessans poydevorini yaratish uchun ta'lim-tarbiya, ilm-fan, ma'rifat va madaniyatni muttasil rivojlantirish g'oyasining bosh drayver - lokomotiv sifatida tanlangani ushbu tashabbusning g'oyat hayotiyiligini ta'minlovchi eng muhim omildir. Insoniyat jamiyati taraqqiy etib borgan sari odamlarning o'zlari ham, ularning bir-birlari bilan bo'ladigan o'zaro munosabatlari ham, ayniqsa, shaxslararo munosabatlar orasida eng samimiy, eng yaqin bo'lgan oilaviy munosabatlar ham takomillashib, o'ziga xos tarzda murakkablashib boradi. Sababi: hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti, ishlab chiqarish munosabatlari va vositalarining taraqqiyoti, qishloq xo'jaligi, sanoat ishlab chiqarishi, umuman, halq xo'jaligining barcha jabhalarida yangi texnologiya, texnik jarayonlarning jadal joriy etilishi bevosita shu jarayonlarning yaratuvchisi, ishtirokchisi bo'lgan inson omiliga, inson shaxsiga ham o'ziga xos yangicha talablar qo'yimoqda. Ishlab chiqarish munosabatlari, jamiyat taraqqiyoti bir tomondan, odamlarning o'zlarida ro'y berayotgan ijtimoiy-psixologik, fiziologik va boshqa o'zgarishlar o'zaro muloqot munosabatlari doirasining ma'lum darajada chegaralanib qolishiga, ularda

PEDAGOGIKA

o'tmishdoshlarimizda kuzatiladigan tabiiylikning ma'lum darajada bo'zilishiga va oqibatda inson ruhiyatida mumkin qadar hissiy, emotsional zo'riqishlarning yuzaga kelishiga asos bo'lmoqda. Bularning ta'siri oilaviy hayot va undagi psixologik iqlimda ham o'z ifodasini topadi. Oilada bo'sh vaqtdan unumli foydalanish, bo'sh vaqtini to'g'ri tashkil etish, bolalarning sportga bo'lgan mahoratini oshirish, ularning ijodiy rejalari masalasini ro'yobga chiqarish, oilaning xo'jalik muammolarini hal etish, mamlakat bo'ylab sayohatga chiqish, badiiy, badiiy adabiyot bilan yaqindan tanishishda ularga e'tibor qaratish zarur. bo'sh vaqtlarini kelajakdagi hayotida to'g'ri tashkil etish bo'yicha. Qurilish arafasida turgan yoshlar alohida ahamiyatga ega bo'lgan ma'naviy, aqliy va jinsiy qobiliyatlarga ega bo'lishi kerak turmush qurishdan oldin yoshlar ushbu mezonlardan xabardor bo'lishlari muhimdir. Yoshlarni oilaviy hayotga, turmushga, oila barqarorligiga tayyorlashda ularning ota-onalari darajasi, turmush tarzi, xarakter xususiyatlari va nihoyat, kasbiy faoliyatga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Bir yoki bir nechta, shuningdek, ko'p bolali oilalarda tarbiya, maktab, oila hamkorligi, ota-onalarning pedagogik tarbiyasi, tarbiya va munosabatlardagi milliy an'analarimiz, oila va o'quvchilarning maktabda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish, ijtimoiy faoliyat, yosh avlod uchun oilaga yo'naltirilgan hayotga tayyorgarlik muammosining yechimini aks ettiradi. Zero, O'rta Osiyoda uzoq vaqt davomida oila boshliqlari o'z farzandlarini uy-joy bilan ta'minlashga, ularning farzand ko'rish va uy qurish qobiliyatiga baho berishlari kerak edi. Bu avlod-dan-avlodga o'tib kelayotgan va har bir davrning ruhiyatiga singib ketgan an'anadir. Inson tabiatan ijtimoiy mavjudotdir.

NATIJALAR

Oilaviy munosabatlar hissiy, ijtimoiy va kognitiv yutuqlar uchun asos yaratadi va kontekstni ta'minlaydi. Odamlar o'rtasidagi tajribali munosabatlar bu jarayonda odamlar tomonidan taqdim etilgan o'zaro munosabatlarning tabiati va usullarida xolisona aks etadi. Bu bir-birini tushunadigan o'rnatishlar, yo'nalishlar, taxminlar, stereotiplar va boshqa xususiyatlar va boshqa xususiyatlar tizimi. Bu faoliyatlar ijtimoiy-psixologik iqlim hamjamiyatining mazmuni, maqsadlari, qadriyatlar va birgalikdagi faoliyatini tashkil etish va shakllantirish uchun asosdir. Inson tug'ilib o'sgan oilada birinchi marta u ijtimoiy munosabatlarga duchor bo'ladi. Uning ijtimoiylashuvi, birinchi navbatda, uning oilasida shaxslararo munosabatlar tizimida sodir bo'ladi. U bilan birinchi ijtimoiy munosabatlarga kirishgan odamlar: ota-onasi, aka-ukalari va boshqa oila a'zolari. Farzandingizning kelajakda shaxs bo'lib, yetuk inson bo'lib yetishishida, hayotning o'zida qanday tarbiyalangani, oilada qanday tarbiyalanganligi, hukmron psixologik muhit, ota-ona bilan munosabati, munosabatlari qanday kechganligi muhim ahamiyatga ega. Mana, har ikkalasi uchun ham insoniyat madaniyati tarixining dastlabki davrlaridan boshlab munosabatlarning bu turi, ya'ni oiladagi shaxslararo munosabatlar, ayniqsa, ota-ona va bola munosabatlarida, oiladagi bolalarning o'zaro munosabatiga alohida e'tibor berilgan. Bu mavzu uzoq tarixga ega bo'lib, biz deyarli barcha halqlarning halq og'zaki ijodi namunalari misolida ko'rishimiz mumkin. Oila munosabatlarida ota-ona va farzandlar munosabatlari kabi munosabatlar nafaqat diniy, balki boshqa ijtimoiy munosabatlarga ham tegishli. Shuningdek, hadislarda oila va oila a'zolari, ota-ona va farzand, oilaning boshqa a'zolari, ayol va erkak o'rtasidagi amaliy muloqot tizimi iymon-e'tiqod talablariga asoslanadi. Hadislarda ota-onaga hurmat, mehr-muhabbat, moddiy va ma'naviy yordam ko'rsatish, ularning amrlariga itoat etish, yaqinlari va do'stlariga iltifot qilish, ota-ona vafot etgan bo'lsa, uning vasiyatiga rioya qilish yoshlar ongiga singdirilgan. Oxirgi yillar davomida bu mavzuda ko'plab asarlar nashr etilib, keng ommaga yetib, yoshlarga havola etilmoqda. Sharq mutafakkirlari ta'limotlarini birgina u mafkuraviy jihatdan birlashtirgan. Sababi, ularning asarlarida bola shaxsni tarbiyalash va shakllantirishda oila, ota-onalar va yaqinlarining yetakchilik va tarbiyaviy funktsiyasiga alohida e'tibor berganlar. Insonlar o'rtasidagi munosabatlarda namoyon bo'ladigan yuksak fazilatlar (halollik, poklik, mardlik, mehr-oqibat va boshqalar) birinchi navbatda oilada shakllanadi, rivojlanadi va avlod-dan-avlodga o'tib boradi. Umuman, oila va oila munosabatlarining jamiyat taraqqiyotiga ijobiy ta'siri borasida Sharq mutafakkirlarining asarlarida ham falsafiy-etnik va ijtimoiy-psixologik qarashlarining qimmatli g'oyalari hamda amaliy ko'rsatmalari aks etgan. Sharq mutafakkirlarining asarlarida shaxslararo munosabatlar, birinchi navbatda, ijtimoiy munosabatlar tizimi haqida alohida to'xtalgan.

Shubhasiz, munosabatlarning hissiy asoslari ular bir-biriga nisbatan boshdan kechirgan muayyan his-tuyg'ularga asoslanadi. Shaxsning emotsional ifodalanishining uch turi yoki darajasi mavjud:

- affektiv;
- emotsional;
- sentimental.

Shubhasiz, munosabatlarning hissiy asoslari ushbu hissiy ko'rinishlarning barcha turlariga ega.

Oilada shaxs tarbiyasiga doir eng muhim bilimlarni berish, ular asosida tegishli malakalar va ko'nikmalarni shakllantirib, yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashdir.

Oila tarbiyasining vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Oilaning shaxs shakllanishidagi roli haqida yoshlarda to'laqonli tasavvurni shakllantirish.
2. Yoshlarni oilaning ijtimoiy tarixiy kelib chiqishi va oilaviy hayot davomida bo'ladigan o'zgarishlar haqidagi bilimlar bilan tanishtirish.
3. Yoshlarda oilaviy hayotda muqarrar sodir bo'ladigan muammolar, ziddiyatlar haqida ilmiy asoslangan to'laqonli tasavvurni shakllantirish hamda ularni bu jarayonlarga tayyorlash.
4. Yoshlarni oilaviy hayotda yuzaga keladigan muammolarga konstruktiv tus berishga, destruktiv yo'nalishdagilaridan esa saqlanishga o'rgatish.

Oilada tarbiyaning negiziga asos solinadi. U bolada shakllanishi lozim bo'lgan barcha insoniy munosabat va fazilatlarini tarbiyalovchi hayot maktabi hisoblanadi. O'zbek halqi tabiatan bolajon halq. Bolaga nisbatan bag'ri kenglik, mehridaryolik, o'ta fidoyilik halqimizga xos xususiyatlardir. Shu boisdan ota-onalarimiz farzandlarning puxta bilim olishlari, qiziqishlari bo'yicha kasb-hunar egallashlari, axloq-odob qoidalarini mukammal bilishlari va ularga amal qilishlari uchun zarur imkoniyatlarni yaratadilar. Chunki oilada bolani to'g'ri tarbiyalash — mustahkam poydevorli jamiyat barpo etilishining garovi. Bola tarbiyasi keng qamrovli, uzoq davom etadigan murakkab jarayon bo'lib, uning o'ziga xos xususiyatlari mavjud. Ushbu jarayon turmush quradigan yigit va qizning bir-biriga har tomonlama munosibligidan boshlanadi. Bo'lajak ota-onaning sog'salomatligi, nasl-nasabi, dunyoqarashi, axloq-odobi, moddiy va ma'naviy darajasining mosligi, turmush qurishga har tomonlama tayyorligi farzand ko'rish va uning tarbiyasida muhim ahamiyatga ega.

Oila ahilligi, barkamol farzandlar jamiyat mustahkamligi va ma'naviy yetukligining garovidir. Oilada farzand tarbiyasi u tug'ilmasdan boshlanmog'i zarur. Homilador ayolning kayfiyati yaxshi, asablari sokin, iste'mol qiladigan taomlari bola organizmi uchun foydali bo'imog'i zarur. O'z vaqtida yumushlarini bajarib, dam olib, sayr qilib, ovqatlanib, tug'ilajak bola taqdirini o'ylash uning vazifasi hisoblanadi. Er-xotin, oilaning boshqa a'zolari o'rtasidagi sog'lom ma'naviy muhit, xushmuomalalik, xursandchilik bolaning behavotir, sog'lom tug'ilishiga garov bo'ladi.

Oilada bo'sh vaqtdan unumli foydalanish, bo'sh vaqtini to'g'ri tashkil etish, bolalarning sportga bo'lgan mahoratini oshirish, ularning ijodiy rejalari masalasini ro'yobga chiqarish, oilaning xo'jalik muammolarini hal etish, mamlakat bo'ylab sayohatga chiqish, badiiy adabiyot bilan yaqindan tanishishda ularga e'tibor qaratish zarur. Oila qurilish arafasida turgan yoshlar alohida ahamiyatga ega bo'lgan ma'naviy, aqliy va jismoniy qobiliyatlarga ega bo'lishi kerak. Turmush qurishdan oldin yoshlar ushbu mezonlardan xabardor bo'lishlari muhimdir. Yoshlarni oilaviy hayotga, turmushga, oila barqarorligini ta'minlashda ularning ota-onalari darajasi, turmush tarzi, xarakter xususiyatlari va nihoyat, kasbiy faoliyatga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Bir yoki bir nechtasi, shuningdek, ko'p bolali oilalarda tarbiya, maktab, oila hamkorligi, ota-onalarning pedagogik tarbiyasi, tarbiya va munosabatlardagi milliy an'analarimiz, oila va ta'lim massasalarida ilmiy dunyoqarash, aqliy qobiliyatni shakllantirish zarur. Zero, O'rta Osiyoda uzoq vaqt davomida oila boshliqlari o'z farzandlarini uy-joy bilan ta'minlashga, ularning farzand ko'rish va uy qurish qobiliyatiga baho berishlari kerak edi. Bu avloddan-avlodga o'tib kelayotgan va har bir davrning ruhiyatiga singib ketgan an'anadir.

MUHOKAMA

Oila tarbiyasida doimiy pedagogik ta'sir ko'rsatish – oiladagi xotirjamlik, samimiy munosabat, ota-onaning yuksak obro'-e'tibori, farzandlarga talabchanlikda oilada kattalar o'rtasida hamjihatlik, bola shaxsini tarbiyalashga alohida e'tibor, bolaga mehr va hurmat, qattiq oila rejim va kun tartibini belgilash, bolaning yoshi va shaxsiy xususiyatlarini hisobga olgan holda, boladagi o'zgarishlarni kuzatish, mustaqillik va tashabbuskorlikka intilish va hokazolarni shakllantiradi. Oila qanchalik tartibli bo'lsa, uning a'zolari o'rtasidagi munosabatlar qanchalik samimiy bo'lsa, oila shunchalik muvaffaqiyatli bo'ladi, tarbiya bo'ladi. Oila tarbiyasida ota-onaning obro'si, ularning kuzatuvchanligi, sezgirligi bola shaxsi tarbiyasida muhim o'rin tutadi. Oilaviy tarbiyada tarbiya jarayoni zerikarli, quruq nasihatlar bo'lmasligi kerak. Bola hayotining katta qismi oilada o'tadi. Oila tarbiyasida ota obro'si muhim o'rin tutadi. Bolalarni barkamol insonlar etib tarbiyalash maktabi oila bilan bog'lamasdan turib

PEDAGOGIKA

muvaffaqiyatga erishib bo'lmaydi. Shu bois oila tarbiyasi borasida maktab va ota-onalarning birgalikdagi faoliyati muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, oilaning mustahkamligi jamiyatning iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, milliy xavfsizligi, uning ravnaqini, taraqqiyotini belgilovchi hal qiluvchi omil hisoblanadi. Hozirgi vaqtda jamiyatimiz uchun, insoniyat taraqqiyoti uchun, mustaqilligimiz istiqbollari uchun jiddiy xavf tug'dirayotgan iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy, ekologik, ichki va tashqi omillarning tahdidi ortib borayotgan ayni vaqtda oila mustahkamligini ta'minlash va bu masalani to'g'ri hal etishning asosiy yo'li bo'lmish yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash masalasi kechiktirib bo'lmaydigan, o'ta jiddiy yondashishlarni talab etuvchi davlat, hukumat miqyosidagi masaladir. Buning muvaffaqiyatli amalga oshishiga jamiyatimizning har bir fuqarosi, ota-onalar - hamma birdek mas'uldir. Bu masala hech qachon kun tartibidan tushmaydigan, o'z dolzarbligini yo'qotmaydigan o'ta muhim, nihoyatda jiddiy masaladir.

Oila ahil va totuv bo'lsa, jamiyatda tinchlik, hamjihatlikka erishiladi, davlatda osoyishtalik va barqarorlik hukm suradi.

Foydalanilgan ADABIYOTLAR ro'yhati:

1. Gozman «Psixologiya emotsionalnix otnosheniy» M: Izd MGU –1987.
2. Dobrovich A.B. Vospitatelyu o psixologii i psixogigiyene obsheniya. Kn. dlya uchiteley i rukovoditeley – M.: Prosv, 1978.
3. Jutikova N.B. Psixologicheskiye uroki obidennoy jizni. Besedi psixologa. – M.: Prosv-1990.
4. Kovalyov S.V. Psixologiya sovremennoy semi. Kn. dlya uchitelya. – M.: Prosv.1988.
5. Kon I.S. Psixologiya ranney yunosti. Kn. dlya uchitelya. – M.: Prosv. 1989.
6. Kronin A.A. Kronina ye.A. V glavnix rolyax: vi, mi, on, ti, ya. Psixologiya znachimix otnosheniy. – M.: Misl. 1989.
7. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi. 1994.
8. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya va ijtimoiy amaliyot. – Toshkent; Universitet. 1999.
9. Agoronyan A.S. «Kultura povsednevnoy jizni. Sotsialno-prakticheskiye aspekti» Toshkent. Uzbekiston. 1982 y.
10. Anikeyeva «Jamoadagi ruhiy muhit» Toshkent. Uk. 1992 y.

(Taqrizchi: T.Egamberdiyeva – pedagogika fanlari doktori, professor).